

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Ры. LIII. Ч. 236. Нью Йорк і Джерзі Сіті, субота, 1. грудня 1945.

No. 236. New York and Jersey City, Saturday, December 1, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

О. О. Д. ПОВИННА ПОЛАГОДЖУВАТИ ВОЄННІ ПРОБЛЕМИ, КАЖЕ ТРУМАН

Президент Труман заявився в часі пресової конференції проти дальшого скликування нарад „Трьох Потуг“, а є за те, щоб усі міжнародні, воєнні проблеми полагоджувала Організація Об'єднаних Держав (О. О. Д.), та яка за яких 90 днів зможе це виконувати. Спеціальні конференції, що їх започаткували президент Рузвельт, Чорчил і Сталін, та які були продовжувані за Трумана, Атлі та Сталіна в Потсдамі, є подібним до цього, казав през. Труман, що довело до упадку Лігу Націй.

РЕКОНВЕРЗІЯ УСПІШНА!

Таке заявив президент Труман газетарам. Каже, що бизнесові вигляди в краю є добрі, а фабрики вже пристосувались цілковито до мирної продукції. Сталося це скорше, як було в плані. Можна сказати, твердив президент, що реконверсія локінчена. Те, чого одначе треба ще побоюватись, це загроза інфляції.

ХОРОНЯТЬ ЯК „СВЯТОЩІ“.

Советські джерела подають про домок царя Петра I, що він казав собі побудувати в естонській пристані Талін (Ревель). Кажуть, що німці понищили меблі в тім домику, та як прибули в пристань советські вояки і советська влада, так вони зараз направили все і тепер тисячі відвідують його. Дім виглядає на музей, який виказує глибоке заінтересовання царя Петра I мореплавством.

НЕБЕЗПЕЧНА ХВОРОБА!

Такою визнає теперішній про-советський уряд у Польщі „західний комплекс“, на який терплять ті люди, що добачують демократію на заході й звідтам хотіли би брати приклади з неї. Та варшавський уряд, очевидно, бажав би, щоб шукати демократії на сході, в Советах.

„РІДНЕ ЛИЦЕ ВЕЛИКОГО ВОЖДА“.

Таке тепер посміхається з уквітчаного вінками портрету, встановленого на сценах українських міст і сіл... Чие-ж це лице? На те дає відповідь М. Хоменко, кореспондент „Радянської України“. Та чи і треба його питати? Таж український нарід у Советах каже, що: Ні корови, ні свині, тільки Сталін на стіні! Але Хоменко описує інакше, пишучи про лемка, що то „знайшов у радянському краї долю і щастя“...

ГАЗ У ЛЬВОВІ.

„Радянська Україна“ звіdomляє, що мешканці Львова дедалі більше користуються тепер газом, а теж заводи, та автомашини. Газ доходить з Дашави і Опари, що віддалені від Львова на яких 80 кілометрів. Пишеться далі, що тепер вживає газу 200 тисяч чоловіків населення і 278 підприємств.

ЩО ПИШЕ „РАДЯНСЬКА УКРАЇНА“?

Советські джерела передають такі новинки за „Радянською Україною“:

Береговський цегольний завод на Закарпатті приступив до заготівлі сирівцю; колектив Мукачевської тютюневої фабрики готує до зими цехи і завозить паливо; знов Свалявський лісопилний завод відремонтував житловий фонд. В колгоспі Черняхівського району (Житомирщина) танкові зібрали до 650 центнерів моркви з гектара замість 85 за планом. Значить, що стахановська праця увінчалась успіхом. В Черновецькій області зібрано коло 450 кілограмів липового цвіту, м'яти, полину, валеріанового коріння та інших лікарських рослин.

„ГАМАЛЕЯ“ ЧИ „ГАМАЛІЯ“?

Пише Делос В. Ловлес у Нью Йорк Сас, що Росія винаходить героїв упродовж одної ночі і надає Ордер Леніна без особливої застанови. Але, як приходить до признання заслуг якомусь мислителю, тоді вже Червона Росія мусить досліджувати минуле людини і переконатися, чи вчений виводить свій науковий ступень ще з царських часів. Таким є 86-літній професор Ніколай Гамалея, роджений в Україні, в Одесі. Його признала Советська Академія Наук „батьком російської бактеріології“. Він колись здавив холеру в Петербурзі, а в Казакстані винайшов новий спосіб лікування туберкульозу. Причинився багато до оздоровлення міста Сталінграду вчасі німецької облоги.

З СОВЕТСЬКОГО БЛОФУ.

Советський академик А. В. Вишинський, вихвалюючи советську демократію і советський лад, пише таке: „В советській державі нема жадних внутрішніх протиривств, кріз, безробіття, або подібних феноменів, типічних буржуазним державам“.

КРЕМЛІН ПРИЛУЧИВ КРИМ ДО РОСІЙСЬКОЇ С. С. Р.

З АНГЛІЇ ДЯКА ЗА ПАКУНКИ.

Пані Марія Омелян дістала листа від Українського Допомогового Комітету в Манчестер, Англія, з подякою за пакунки для українських вояків, що служать в аліантському війську. В листі проситься подати до української преси в Америці, що Комітет в Манчестер, де живе всього 16 українських родин, хоче й цього року справити українським хлопцям Українське Різдво, в дні 7. січня 1946. У своїх списках має Комітет прізвища яких 600 українських хлопців-вояків. Многі з них скористають з Різдва і прибудуть до Манчестеру, а тому всяка допомога від українців в Америці є дуже пожадана. Адреса Комітету: The Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188, Cheetham Hill Road, Cheetham, Manchester, 8, England.

„НАЙВАЖЛИВІШ“ ВІСТІ З РІДНОГО КРАЮ

Советська пропаганда, що поширює вісті з України, заповнена справами, скільки хто виорав, чи зібрав, чи виробив у фабриці, а зокрема, скільки хто віддав державі титулом податку. Наприклад, останні такі вісті подають: „Колгосп імени Сталіна Львівського району впродовж одного місяця закінчив збірку хліба, обмолот, порахувався з державою в усіх видах поставок, виділив зерно на посів“. Або: „Колгосп імени Івана Франка в Красненському районі наче покінчив полеві роботи, порахувався з державою, заплатив машино-тракторній станції й створив засівний фонд“.

Замітне ще таке, що в першій колгоспні члени дістали по 4 кілограми зерна за трудовень, а в другому по 7 кілограмів.

ЗА СПІВПРАЦЮ З НІМЦЯМИ.

Кореспондент Нового Русского Слова пише з Парижа, що „нема тижня, щоб французький спеціальний суд не судив якогось російського емігранта за співпрацю з німцями“. В зв'язку з тим подає, що засуджено за це на 10 років каторжної праці Кирила Половцева, років 56, батька численної родини, що в часі німецької окупації вступив в німецьку армію як „перекладчик“, але видавав німцям теж і „саботажників“, себто членів французького підпілля. Потім він пішов з німцями до Росії, аж під Ленінград. Але побачивши, що німці робили

Московська „Правда“ проголосила листу округів, що мають право голосувати до Верховного Совету. Вибори до нього мають відбутись 10. лютого 1946. З проголошеного виходить, що Кремлін зліквідував тепер п'ять „автономних республік“, з яких першою на листі є „німецька автономна республіка“ над Волгою, основана в жовтні 1918 р. Мало це статись тому, що ті „автономні області“ мали виявити себе в часі німецької інвазії не дуже то лояльними супроти Кремлю. Їхніми землями скріплено тепер головно Російську Советську Соціалістичну Республіку. До неї пододавано теж ще й інші території, шойно набуті й не зв'язані з тими автономними областями. Та найважливіше з усього цього є те, що прилучено до Росії теж і цілий Крим, що є зв'язаний тісно з Україною не тільки територіально, але й історично. Зліквідовані автономні республіки є такі: німецька, калмицька, карачеевська, чеченська та кримська.

ЮГОСЛАВІЯ РЕСПУБЛИКОЮ

Югославська Конституанта, що зібралась на наради в Білгороді, знесла в Югославії монархію і проголосила край республікою під назвою „Федеративна Народна Республіка Югославії“. Югославський молодий король Петро II (з Караджорджевичів), що тепер перебуває в Лондоні, проголосив заяву, якою заперестував проти цього рішення, кажучи, що не визнає його важним.

ЗДІЙСНИЛАСЬ ВІКОВІЧНА МРІЯ...

Микита Хрущов, голова ради народних комісарів в Україні під Советах, говорив в Києві 13. жовтня в Київському театрі знагоди „першої річниці визволення України від німецьких фашистських наїзників“. Розповідав як червона армія під проводом Сталіна доконала такого, що „віднині й назавжди вільний український нарід“, та що „здійснилась віковічна мрія народу-воззеднані всі українські землі в одній радянській державі“.

Далі, як подають советські джерела, присутні слали привіти Сталінові і червоній армії.

„ГУЦУЛЬЩИНА“.

Так зветься художня артіль в Косові, що має об'єднати 106 різьбарів, що виготовляють табакерки, портсигари, ручки і т. п.

в Росії, він пробував вицофатись з своєї праці як хорий.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 20, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Це для вас — молодих!

Ми в розгарі двох кампаній: за закупном бондів „Позички Перемоги” і в справі збірки гроша, одержи й обуви на допомогу українським скитальцям в Європі.

Не можемо сказати, щоб в тих акціях бракувало нашої молоді, а саме про неї тут мова. Ні. Так зле не є. Але й не є так добре, щоби було чим величатись.

Це, що пишемо, не є ніяким голословним твердженням. Це легко доказати. Навіть тоді, як переглянемо хочби списки жінок, що працюють для Американського Червоного Хреста. А тоді аж дивним стане, що навіть у тій праці ще далі передують жінки старого покоління. Знов ті, що були активними учасниками тої чи іншої бондової кампанії в користь нашої держави, твердять, що бонди купують таки в подавляючій кількості старі, хоч є вже повно молодих, що добре заробляли в часі війни, а многи й далі заробляють, і могли би бути прикладом принаймні в такій акції, що вже є чисто американською. Та зазначаємо виразно, що нам іде тут не про звичайну акцію, але прикладну!

Та вже найгірше представляється справа, коли іде про жертви на гуманітарні потреби, чи на релігійні й культурні. А ще гірше, якби так хто переглянув списки жертводавців на „старий край”. Наприклад, навіть жертви на таку ціль, як на допомогу українським скитальцям в Європі. Тоді той просто загрив своє серце, якщоб пробував застановлятися над тим, що то буде, як уже „старих” цілком не стане!

Це все — чиста правда. Хоч, на щастя, не є так зле з усіма молодими. Є виїмки, і то добрі, прикладні та ідейні виїмки. Але

РОСІЙСЬКИЙ БІЖЕНЕЦЬ ПРО СОВЕТИ І УКРАЇНУ

Д. Дж. Далін, автор многих книжок про Росію, пише в „Нью Лідер” про те, чи можна погодити комунізм з російським націоналізмом. Каже, що ні.

В статті згадує теж про російського політичного біженця, що втік до Франції, а якого захопила червона армія в Німеччині, куди його вивезла нацистська влада на примусові роботи. Отой утікач був в Росії, а по трох місяцях вернув до Франції.

Він розповідав в соціалістичнім журналі, що виходить у Франції, як він випадково виступив перед советськими офіцерами, що він емігрант. Та, на його здивування, ті його не віддали енкавудистам як „ворога советської влади”, а поводитись з ним по приятельськи. Каже, що говорив з офіцерами про політичні втікачів з Росії і гостро

того замало, рішуче замало.

Коли іде про гріш на якусь громадську чи гуманітарно-культурну потребу, то його таки тяжко від молоді добути. І є ще такий дивогляд, що старе покоління навіть не має відваги його добувати від молоді. Воно вдоволене часто вже тим, якщо молодь взагалі являється на вічах чи підприємствах, де збирають гроші на такі цілі. Знов молодь, ота вже старша молодь, бо про неї тут мова, сама так якби не догадувалася, чи не відчувала, що вона повинна теж жертвувати і гріш. Вона-ж покінчила школи, звідки повинна вийти культурною і гуманною. А як така повинна би розуміти такі справи краще ніж старе покоління, що часто руководиться не так знанням, а більше серцем, людським відчуттям горя і нужди ближнього свого.

І ще одно.

Тепер будується новий світ. Закріплюється теж і нова Америка. А той новий світ і та нова Америка вже не для старого покоління. Вони для — молодих! У тому новому світі кладуться теж і нові основи під мораль і гуманність.

Усе те не обійдеться без великих жертв! Треба буде ще довго усім нам жертвувати і жертвувати. А крім того ще й пильно дбати, щоб скоро піднести себе на нашому домашньому фронті, а це теж полчене з великими фінансовими вкладками, які треба нам усім дати державі — для нашої власної матеріальної забезпечки.

Молодь повинна ті речі розуміти краще старих, бо це її будучина, це вже — її світ. І це вже її та нова Америка, що вступає на всесвітній шлях!

критикував Сталіна, а офіцери слухали і не протестували. А і самі говорили між собою так, якби цілком не боялись НКВД.

Далі він розповідав, що завважив у Росії серед військових і цивільних велике невдоволення з режиму. Люди говорили, що так далі бути не може і що мусить наступити зміна. До політичних біженців ні цивільні, ні військові, не відносились ворожо.

Оповідав, що бував теж і в Україні й відвідував різні села та колхозів і говорив з робітниками. Навіть, на пропозицію офіцерів, відбув подорож до Західної України.

Всюди — в часі тої подорожі по Україні — бачив велику нужду, людей в драній одежі, з яких більшість була в стані цілковито вичерпаних сил. Нігде не видно було між робітниками ні сліду

якогось „ентузіазму”. Усе держиться залізною дисципліною у фабриках, каже він. Навіть стахановці не доходять до життєвого стандарту робітника в європейських краях. В колхозах порожні подвіря, нереселі хати, гнила атмосфера. Ненависть до колхозів-серед селян загальна. Теж і невдоволення з режиму. Як у селах, так і містах, зростає антисемітизм, особливо серед війська. По селах церкви заповнені людьми, але бракує священників. Де нема священника, там селяни виносять з церкви ікони і ставлять їх на плоти і моляться перед ними без священників.

ЯК РАТУВАТИ УЧЕНИХ-БІЖЕНЦІВ?

На те, коли іде про польських вчених, дає відповідь польсько-американський науковець, Г. А. Мокшицькі, професор аеронавтики в Сан Дієго. Він каже, щоб створити в Америці комітет з визначних поляків і американців, а той комітет мав би знов віднести до всіх американських університетів, представити їм трагічну долю польських професорів на вигнання, і просити, щоб кожний з тих університетів дав одно місце для польського науковця, призначуючи на його удержання \$250 місячно. Це, каже він, така дрібна сума, що кожний університет може легко на це здобутись і виплачувати її, навіть тоді, колиб цей науковець не вчив, а тільки займався далі своїми студіями та писанням. Іншим способом, каже він, американські поляки, що не мають Ракефелерів, тій справі ніяк не можуть.

ХВАЛЯТЬ АРТИСТКУ ЗА ПАТРІОТИЗМ.

Польський чин Воскресенців видав ювілейне число своєї газети „Дзеннік Чикаговскі” в 75-річчя свого існування в Америці. В газеті згадує за американських поляків, що займають тепер дуже високі становища, а які виховувались в школі того чину. Знов на іншому місці є згадки про славу драматичну польську артистку, Гелену Моджеєвську, що була артисткою світової слави, готовно у грі в драмах Шекспіра. Отже кажеться, що не зважаючи на велику славу на американській сцені, вона теж грала в польських, малих, парохіальних галлах разом з слабими аматорами і слабій польські штуки, щоби тим піднести польського духа в Америці. Того, пише газета, ніхто їй ніколи не забув, особливо з тих,

що були свідками її благородного й патріотичного поступку.

СПРАВЛЕННЯ.

В статті М. Чубатого п. з. „Справа Палестини в стані кризи” на початку другої колонки має бути щодо числа населення Палестини так: „Нині в Палестині є біля пів мільона жидів та мільон сто тисяч арабів магомедан та християн, себто на 30% жидів є 70% арабів”.

МИРОН ЛИТВІН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
виряджує погребам по ціні та
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.
Ми уладжуємо прекрасний ЦІЛИЙ
ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині клієнт:

KAIN MORTUARIES, INC.
S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-4646

— or —
E. H. VREELAND, Mgr.
86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone Bielow 3-6762

**ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL DIRECTOR
& EMBALMER**

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕПІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
У випадку смутку в родині
клієнт як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BErgon 4-5131

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 185 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 8-6877